

'Thuis in de Stad'-prijs 2014 Inschrijvingsformulier

Digitaal opsturen naar info@thuisindestad.be

U krijgt een ontvangstmelding.

Waarvoor dient dit formulier?

Met dit formulier dingt u mee naar de 'Thuis in de Stad'-prijs 2014, U kunt per stad één, twee of drie projecten indienen. Gebruik voor ieder ingediend stadsproject een nieuw formulier.

Aan wie bezorgt u dit formulier?

Verstuur dit formulier ten laatste op 10 september 2014 om 17.00 uur online naar info@thuisindestad.be

Waar vindt u meer informatie?

U vindt meer informatie op onze website thuisindestad.be.

Gegevens van de stad die het project indient

1 Vul hieronder de naam in van de stad die het project indient en het bankrekeningnummer

Stad Antwerpen - rekeningnummer BE79 0910 1016 6033

Gegevens van de contactpersoon van het project

2 Vul hieronder de gegevens in van de contactpersoon van het project.

voornaam en achternaam Hans De Beule

functie Bestuurscoördinator Groen & begraafplaatsen

straat en nummer Francis Wellesplein 1

postnummer en gemeente 2018 Antwerpen

telefoon 0474-99.89.59

faxnummer

e-mailadres Hans.debeule@stad.antwerpen.be

Gegevens van het project

3 Vul hieronder de gegevens in van het project.

naam Park mee!

startdatum dag

1	0
---	---

 maand

1	0
---	---

 jaar

2	0	1	3
---	---	---	---

einddatum dag

3	1
---	---

 maand

1	2
---	---

 jaar

2	0	1	8
---	---	---	---

naam van de partners Natuurpunt Antwerpen Centrum (NAS)

naam van de coördinator Bart Noppe (klantverantwoordelijke groendienst district Antwerpen)

budget Beperkt tot afstemmomenten en logistieke euro
ondersteuning

4 Geef hieronder een korte beschrijving van het project.

Het project moet al gerealiseerd zijn of moet zo ver gevorderd zijn dat het op zijn waarde en effectiviteit beoordeeld kan worden. Het mag op 10 september 2014 niet meer dan twee jaar geleden gerealiseerd zijn.

Domein Hertoghe is een minder gekend Antwerps park op de hoek van de Karel Oomsstraat en de Markgravelei in het district Antwerpen. Het domein werd op zondag 22 juni 2014 de locatie voor het startevenement van een vernieuwend ecologisch proefproject met de buurt, Park Mee!

Aan dit startmoment ging heel wat afstemwerk vooraf dat concrete vorm kreeg op 10 oktober 2013 toen de Stad Antwerpen een denkdag organiseerde over "groen en natuur in de stad". Dit kaderde in het Stadslab2050-project van de Stad Antwerpen, een denktank die samen met allerlei partners en burgers nadenkt over duurzame stedelijkheid. Eigen aan het Stadslab2050-concept is dat beloftevolle ideeën verdere begeleiding krijgen. Op de denkdag presenteerde Natuurpunt Antwerpen Centrum het eerder met de groendienst besproken idee om samen domein Hertoghe te beheren. Het idee werd weerhouden en Natuurpunt kreeg ter verdere uitwerking begeleiding door een extern innovatiebureau (Oksigen Lab).

Samen kreeg het project Park Mee! aldus concrete vorm.

Meer achtergrond over Stadslab2050 en de denkdag "groen en natuur in de stad" is te vinden op:

<http://stadslab2050.be/over>

<http://stadslab2050.be/product/ontmoetingsruimte-groen-en-natuur-de-stad-10-oktober>

Park Mee! is een project dat buurtbewoners, jeugdverenigingen, scholen, transitiegroepen, ... warm wil maken om mee domein Hertoghe te onderhouden op een ecologische manier. Het unieke aan dit concept is niet zozeer de structurele samenwerking met een natuurvereniging, maar wel dat de natuurvereniging een intermediaire rol speelt tussen professionele groenbeheerders (Stad) en geëngageerde individuele burgers en verenigingen die onder de paraplu van Natuurpunt graag mee het groen van de stad willen onderhouden.

Het project bestaat zowel uit een sociaal als ecologisch luik. Enerzijds wil het mensen samenbrengen en hen deelgenoot maken van de groene ruimtes. Anderzijds ligt de nadruk daarbij op ecologisch beheer om de kwaliteit van de natuur te verbeteren en zo de diversiteit aan fauna en flora te vergroten. Natuurlijke processen in het bos en de bosrand krijgen daarbij bewust ruimte. De bosrand zal er daarom bijvoorbeeld op termijn ruiger uitzien omdat dood hout blijft liggen waar mogelijk.

Alle buurtbewoners kunnen meewerken aan het beheer. Iedereen die wil helpen, kan terecht bij Natuurpunt Antwerpen Stad. Stedelijke basisschool De Kolibrie stelde zich al kandidaat omdat men de kinderen wil 'leren beheren' in Domein Hertoghe. Zo komen de stadskinderen meer in contact met natuur.

Park Mee! is een samenwerking tussen het district Antwerpen, de groendienst van de stad Antwerpen en Natuurpunt afdeling Antwerpen Stad (NAS).

De samenwerking tussen bovengenoemde partners werd neergeschreven in een charter dat op zondag 22 juni 2014 plechtig werd ondertekend door het district en NAS.

5. Beschrijf de rol van de stad in de realisatie van het ingediende project?

In dit project neemt de groendienst van de Stad Antwerpen 3 rollen op:

- een mediërende rol;
- een begeleidende rol;
- een faciliterende rol.

Een mediërende rol

Het district Antwerpen ondertekende samen met Natuurpunt Antwerpen Stad een samenwerkingsovereenkomst voor het beheer van het lokale domein Hertoghe. De groendienst nam de rol van mediator op zich, bracht alle partijen bijeen en zorgde voor een heldere samenwerkingsovereenkomst.

Een begeleidende rol

Beheeracties door Natuurpunt moeten steeds kaderen in het door de groendienst opgestelde beheerplan.

Ook wordt bewaakt dat het park steeds publiek toegankelijk blijft en er geen delen worden afgesloten zoals in een natuurgebied.

Beheeracties door Natuurpunt worden steeds op voorhand gemeld aan de groendienst en het district. Speciale aandacht gaat naar het garanderen van ieders veiligheid zodat er tijdens het medebeheer geen ongelukken gebeuren.

Een faciliterende rol

Waar nodig faciliteert de groendienst (door bijvoorbeeld snoeihout en afval af te voeren, handschoenen en afvalknijptangen ter beschikking te stellen) of voert ze werken uit die de mogelijkheden van de buurtwerking overstijgen (zoals grotere transporten, maaiwerken, ...).

6 **Kruis hieronder de twee hoofdaspecten aan waarop het project betrekking heeft.**

- de huisvesting in de stad
- de stedelijke ruimte
- de mobiliteit in de stad
- het leefmilieu in de stad
- de plaatselijke economie
- de sociale cohesie in de stad
- de cultuurbeleving in de stad
- het democratisch besturen van de stad
- andere, namelijk:

7 **Geef kort de karakteristieken weer, indien het project zich uitdrukkelijk richt tot een bepaalde buurt of doelgroep.**

Binnen het kader van een door de groendienst opgesteld beheerplan betreft het project stadsbewoners bij het ecologisch beheren van stedelijke parken . Hiertoe wordt samengewerkt met Natuurpunt Antwerpen Stad (NAS), die zich engageerde om deze vrijwilligers te begeleiden bij het medebeheer.

Binnen het raamwerk van de samenwerkingsoverkomst kan Natuurpunt acties op het getouw zetten met betrekking tot:

- verwijderen van zaailingen van invasieve planten en woekeraars;
- opruimen van snoeihout;
- verwerken van snoeihout in takkenrillen;
- maken van houtmijten;
- bladeren ruimen op graslanden;
- maaien van ruige zoom en afvoeren van maaisel;
- zwerfvuil en sluikestort ruimen;
- het maken en ophangen van nestkasten.

8 **Wat zijn de beoogde effecten van het project?**

Het project heeft zowel een sociaal als een ecologisch luik.

Sociaal luik

Park mee! wil burgers samenbrengen en hen deelgenoot maken van de groene ruimtes. Hierbij krijgt de stedeling, die weinig kans heeft om in contact te komen met "natuur", de mogelijkheid om de vingers in het groen te zetten. Daarnaast leert hij/zij genuanceerd denken over "beheer". Meer bepaald de relatie tussen het type van beheer en de impact op biodiversiteit wordt uitgediept.

Ecologisch beheer

De nadruk in het Park mee! project ligt vooral op ecologisch beheer; met andere woorden op het verbeteren van de kwaliteit van de natuur om zo de diversiteit aan fauna en flora te vergroten. Vaak volstaan kleine ingrepen om veel te bereiken. Ecologisch beheer bestaat er fundamenteel in om kansen te creëren voor een aantal spontane natuurlijke processen. Concrete handelingen daarbij zijn onder meer: waar mogelijk dood hout laten liggen (goed voor tal van paddenstoelen en ook insecten, die op hun beurt verschillende vogelsoorten aantrekken), ruige hoekjes laten ontstaan (onder meer goed voor rupsen van verschillende vlindersoorten) en aangepast maaien, schadelijke exoten verwijderen (om de oorspronkelijke begroeiing zich te laten herstellen),...

9 In welke mate zijn de beoogde effecten van het project gerealiseerd?

Sociaal luik

De startdag op 22 juni was alvast een succes. Naast een 60-tal leden van Natuurpunt waren ook enkele leerkrachten en de directrice van de buurtschool aanwezig en werden de eerste gezamenlijke beheerstaken uitgevoerd:

- het verwijderen van zaailingen van paardenkastanjes;
- het afschermen van het inheems waardevolle heekkruid.

Nu, in de zomerperiode staat de werking op een laag pitje, maar worden er door Natuurpunt alvast acties voorbereid voor de nazomer. De grootste uitdaging voor de toekomst is om het enthousiasme vast te houden en te vertalen naar een structureel beheer. Uiteraard blijft het wel de ambitie om de samenwerking (co-beheer) uit te breiden met veel meer partners dan de buurtschool.

Ecologisch beheer

Op nog langere termijn is het de ambitie om bewustwording te creëren voor extensief en ecologisch beheer bij brede lagen van de bevolking.

Extensief beheer resulteert immers in een iets ruiger uitziend terrein (wat hoger gras, gevallen takken die mogen blijven liggen ...). Dit soort beheer staat bij sommige burgers in contrast met wat zij van een klassiek park (strakke gazon bloemperkjes) verwachten.

Door burgers actief en passief kennis te laten maken met extensief beheer, wennen ze ook aan het eindbeeld dat daaraan vasthangt. Op termijn kunnen wellicht ook andere parken 'co-beheerd' worden.

Op deze manier kunnen burgers worden meegenomen in een verhaal van ecologisch en rationeel beheer dat aansluit bij de noden van een 21^e-eeuwse stad.

10 Op welke manier werden diverse beleidsdomeinen in het project geïntegreerd?

Het project startte als een gesprek tussen de groendienst van de Stad Antwerpen en Natuurpunt Antwerpen Centrum dat opengetrokken werd naar een naburige school, de buurt, het district, het bedrijf Samenleven ...

Vermeldenswaardig is dat de integratie van de beleidsdomeinen niet intentioneel tot stand kwam, maar dat dit op spontane, organische wijze gebeurde.

11 In welke mate is het project innoverend en draagt het bij tot stedelijkheid?

Het Park mee! project is innoverend omdat het openbaar domein wordt terugggegeven aan de burgers: burgers worden gestimuleerd om van een lokaal park hun "natuurtuin" voor de buurt te maken. Dit evenwel binnen vooraf professioneel door de Stad bepaalde krijtlijnen.

Kortom, de groendienst van de Stad speelt hier een coachende en ondersteunende rol: de groendienst bepaalt wat er wanneer kan gebeuren.

12 Beschrijf waarom en op welke wijze dit project inspirerend kan zijn voor andere projecten?

Het Park mee! project verdient navolging omdat het een win-win-win situatie oplevert:

- buurtbewoners worden meer betrokken bij hun buurt (sociale cohesie);
- omdat de insteek ecologisch is, dient het ook de ecodiversiteit - en dit in een stedelijke context (leefmilieu);
- het brengt burger en bestuur met elkaar in contact (democratisch bestuur);
- het vergt bijna geen middelen.

13 Op welke wijze werd de bevolking betrokken bij de voorbereiding en de realisatie van het project?

Het project werd mee vorm gegeven met het Stadslab2050-concept waarbinnen interessante toekomst-ideeën van burgergroepen begeleiding konden krijgen van een extern innovatiebureau (Oksigen Lab). Dit hielp Natuurpunt om de klassieke Natuurpunt-formule te verbreden en tot een lossere formule te komen waarin stedelingen de gelegenheid krijgen om hun vingers in het groen te zetten.

14 Wie waren de betrokken partners en wat was hun rol en aandeel in het project?

Geef aan of het om een horizontaal (publiek – publiek; publiek – privé) of verticaal (federale, regionale, lokale overheden) partnerschap gaat.

In horizontaal partnership zijn de betrokken partijen:

- Natuurpunt Antwerpen Centrum (kortweg NAS);
- de groendienst van de Stad Antwerpen die het geheel faciliteert en de uitwerking op het terrein mee begeleidt.

In verticaal partnership zijn de betrokken partijen:

- het district Antwerpen (domein Hertoghe is lokaal openbaar domein) die als eigenaar van het domein het samenwerkingscharter met NAS tekende;
- de bovenlokale (stedelijke) groendienst van de Stad Antwerpen die het geheel faciliteert en de uitwerking op het terrein mee begeleidt.

15 Hoe werd het project bekendgemaakt?

De samenwerking tussen bovengenoemde partners werd neergeschreven in een charter dat op zondag 22 juni 2014 plechtig ondertekend werd door alle partijen. Aan de ondertekening in het domein Hertoghe werd een persmoment gekoppeld, waarbij:

- de districtsschepen een infobord onthulde en het charter ondertekende;
- gratis gegidste wandelingen doorgingen (onder andere met natuurkenner Joeri Cortens, bekend van het VTM-programma Wild van dieren);
- een natuureducatief spel voor kinderen werd gespeeld;
- vanaf 12.15 uur: de eerste beheerwerken van NAS in Domein Hertoghe werden uitgevoerd;
- doorlopend: hapjes en drankjes werden geserveerd.

Het persmoment genereerde lokale media-aandacht (kranten, lokale TV).

16 Vermeld hieronder eventuele andere elementen die uw kandidatuur kunnen ondersteunen, bijvoorbeeld een onafhankelijke evaluatie van het project.

Belangrijk pluspunt van dit project is dat burgers die mee willen nadenken over groenbeleid en –beheer en mee de handen uit de mouwen willen steken, nu effectief ook de gelegenheid krijgen om dit te doen. De samenwerking op het terrein zorgt voor meer begrip tussen betrokken burgers en bestuur, creëert een kader waarin direct overleg mogelijk is en wordt door alle partijen als zeer constructief ervaren; getuige hiervan het

filmpje op: <http://stadslab2050.be/artikel/buurtbewoners-helpen-bij-parkbeheer>.

17 Omschrijf hieronder waarvoor u de geldprijs eventueel zult gebruiken.

Het Park mee! project wordt gerealiseerd in het domein Hertoghe. De geldprijs kan gebruikt worden om de inkom van het domein Hertoghe, langsheen de Antwerpse Singel, heraan te leggen zodat de inkom prominenter in beeld komt en als dusdanig het Park mee! project mee in de kijker zet.
